

Latweeschu Awises.

48. gaddagahjums.

No. 42.

Trefschdeenâ, tannî 15. (27.) Otkoberi.

1869.

Latweeschu Awises lihdî ar fawem peelikumeem makfa 1 rubuli fudr. par gaddu. Kas uf fawu wabrdû apstellers 24 eksemplarus, wehl weenu dabuhs klat parwellt. Ja-apstelle: Zelgawâ Latw. awischi nammi pee Janischiwiski; — Rihgâ pee Daniel Minus, teitëra un wehwera eelas stuhri, pee fw. Zahna basnizâs jaunata mahzitaja Mueller un pee Dr. Buchholz, leelâ Aleksander-celâ Nr. 18. — Wiffi mahzitaji, stohlmehteri, pagasta walbitaji, sribweri un zitti tautas draugi teel luhgti, lai lassitajeem apgabba to apstellerschanu. — Redaktora adresse irr: „Pastor Bierhoff, Ronneburg, pr. Wenden, Livland.“

Nahbitajs: Daschadas sinuas. Par dñintu mahju ptefchanu Widsemme. Baiku-nedekas. Par ne-auglizeem augtu-lohkeem. Isaaks no Am-
burgh wiffu swehru lehnirsch. Peldofchas fallas Jggauuu semmê. Jhfa teefa. Radohms jubtutohpejem. Dfirssteles. Ra mahzibts, tâ mak-
fabts. Smeeklu stabilitasch. Wez-wezza mihtla. Wisjaunafas sinuas.
Naudas-tirgus. Labbas un pretfchu tirgus. Sluddinaschanas.

Daschadas sinuas.

No celfschemehm.

No Zelgawas raksta: waldbiba irr apstiprinajusi jau-
nu Zelgawas ugguns-apdrohfschinaschanas-beedribu, kur
tee, lam Zelgawâ nammi peederr, zits zittam palihgâ
nahk, kad weenam beedribas lohzeelim zaur ugguni fshahde
notiklusi. 6. Otkoberi wiffi tee, kas fawus nammus pee
schihis beedribas gribb apdrohfschinaht, gribbeja fanahkt
un beedribas direktorus zelt. Zelgawneeki tahdu beedribu
zeblufchi tapehz ka pee zittahm beedribahm ikkatru gaddu
padauds jamakfa. Schihis beedribas likkumi gandrihs
tahdi, kâ Kursemmes ugguns-apdrohfschinaschanas-beedri-
bas likkumi. Ikkatram papreeksch 1 prozente no tabs ap-
drohfschinas naudas buhs ja-eemakfa, un schi nauda taps
likfa uf intrefsehm, laj beedriba no tabs warrelu nemt,
kad kahdu reis dauds ugguns-grehlu bijufchi un ar to ik-
gaddus eemakfatu naudu nepeeteel. Tee nammi pehz fa-
was wehribas irr dalliti 8. schkizras, lam ikkatru gaddu
buhâ jamakfa 1¹/₂—3¹/₂ no 1000 rubl. (tahs zittas beed-
ribas nemm 3—10 rubl. no 1000 rubl.). — Tahdas
ugguns-apdrohfschinaschanas-beedribas irr lohti labbas, jo
winuas neko negribb nopelniht, bet tik zits zittam palih-
dseht. Arri muhsu fainneekem buhtu wehl wairahl ja-
turras pee Kursemmes apdrohfschinaschanas-beedribas.
Ikkatru gaddu gan kahdi rubuki jamakfa, bet kad ween-
reis nelaima noteel, tad neweens fawu naudu neschelohs,
ko irr eemakfajis. Pee Kursemmes beedribas warr arri
apdrohfschinaht wiffu mantu, kâ mahju leetas, lohpus,
labbibu rijâs un schkizhuds xc.

No Rihgas. 5. Otkoberi generalgubernatora kungs,
generaladjutants Albedinski irr brauzis uf Behterburgu.

No Behterburgas. Bukaras emirs fawu 12
gaddu wezzu dehlu Said-Abdu-Kan irr fuhitijis uf Behter-
burgu pee muhsu augsta Reifara. Winsch gribboht fa-
beedrotees wehl sipraki ar Kreemu semmi, jo winnam lau-
numâ jazeechoht no Calandeescheem. Winsch scho dehlu

gribboht eezelt par fawu frohnamantineeku, tapehz ka
winna wezzakajs dehls pret tehru dumpi zehlis un winsch
scho dehlu wairahl mihlejoht par zitteem. Tad nu zerre,
ka Kreemu waldbiba winnam pee schihis leetas palihdse-
choht. Tas prinzis muhsu augstam semmes tehnam arri
lihdî atweddis dahwanu, prohti 3 elefantus.

No Jeniseiskas raksta par leelu nelaimi. 27. Au-
gustâ neganta wehtra zehlahs un uspuhta ugguni tannis
trundrâs (t. i. leeli purwi) ap pilsehtu, kas jau 3 gaddus
grud un degg. Zaur tahm ugguns leesmahm tas pil-
sehts tik ahtri eededsahs, ka weenâ deenâ ⁵/₆ no wiffa
pilschta nodedsa, un kahdi 200 zilweki arri fawu gallu
dabujufchi. 1300 nammi effoht nodeggufchi. Tee lau-
dis, newarredami neko glahbt, behdsa uf uppi un kahpa
laiwâs, bet arri zittas laiwas eededsahs un dauds kauschu
wehl noslihta uhdeni.

No Irkutskas raksta, ka tur no Juni eefahloht pa-
stahwigs lectus bijis, tâ ka sahli newarreja noplaut un
wiffa lobbiba fapuwâ laufos. Patâ pilsehts stahw uhdeni
kâ falla; tâ jauka falla Lubow stary Angaras un Irkutskas
uppehm ar wiffem dahrseem un stalteem nammeem ar
uhdeni apklahta. Zitti no teem nammeem jau apgahsti
un aifnesfi. Nau sinuams, kur tee leelee gannami pulki,
sirgi, gohwis, aitas palikufchi, kas schinni fallâ ganni-
jabs; wiffi buhs pohstâ gahjufchi. Behdas irr flattitees
uf teem lohpeem, kas pilsehtâ; winnu naggi uhdeni irr
mihlfi palikufchi, ka drohfschi wairs newarr ar teem us-
miht; turklaht berribas truhlfi un nekur nau dabujama.
Teem zilwekeem arri neklahjabs labbi; tirgû nekas wairs
negribb ko pahrdohht, pa eelahm gandrihs wairs newarr
braukt, tik rekti kahdu reis kahdi ratti wehl nahk uf pil-
sehtu. Par to pilsehtu paschu jabihstahs, ka uhdens
winnu pawiffaw ne-ispohsta; tee nammi irr aistahiti, zitti
fawus nammus jau eefahl noplehst un tohs balkus
glahbt; pagrabbu jau pilni ar uhdeni un zaur gribdu uh-
dens jau eetekl istabâs. Wiffi laudis gauschi bihstahs no
nahlamas falnas. O. P.

No Auzes puffes. Latw. Awises Nr. 27 sluddinaja,
ka Dubbeltâs warren leeli rudfi schogad usaugufchi. Gan
tahdi no auguma effoht bijufchi, kahdus aplam newarr
useet. Tapehz arri labpraht gribbetu sinnaht, zil graudu

no winneem gan buhs isnahlfuschi. Tahdu pat baggatigu angumu arri mehse jawâ pussê dabujahm apbrihnoht. Leel-Nuzes mahzitaja muischas Lapschnu fainneeks schinni pawaffarâ 2 1/2 seeka meeschu kahdâ dihkeli bij eesehjîs. No schi sehjuma 35 puhrus isfuhlis, t. i. 56 puhri no puhra sehjuma. — Isgahjuschá gaddâ schis pats fainneeks til 1/2 seeka meeschu turpat bij eesehjîs un dabuja wehl baggotafus auglus. Isfuhla 8 puhrus; tas buhtu 64 graudi. — Tê nu warram redseht, ka ne wis lauku leelumê, bet til ween trekumê war fainneeku baggatu darriht.

W. Lerch.

— No Ruzzawas Septembara m. beigâs. Pee mums nu, gohds Deewam, wissi druwu augli irr nokohpti. Deewê atdewa it us beigahm ta pee rudsu, ka pee waffarajas eewahfchanas isdewigu lauku. Tadeht, kas tanni leetus laikâ nihla, tas panihla, bet to zittu eespehja labbi sawahkt, un lautschu nau tahda fwehtiba, ka augohkt rahdijahs buht, tad tatschu Deewu augsti warram sloweht, ka winsch mums dauds wairahkt pee druwahm un plawahm; pee siblu saknu un abholu dahseem auglu peeschfibris, ne ka pagahjuschds diwi gaddos. Tikkai ar rahzeneem (kartoffeleem) irr ehrmoti. Dascham no muhsu Lejneeseem til brangi bij augufchi, ka weens nehmejs par deenu sakassa desmit puhru. Turpretti zittâs weelâs nau pee puffes rahzenu; kas pehru bij.

Schinnis deenâs gar Ruzzawu 200 Pruhfchu strahdneeki pagahja garrahm, un 500 wihri us fugga no Klaipehdas us Leepaju nobrauzâ. Schee strahdneeki pee Leepajas dselszella taisfchanas irr aizinati un dabbu katrs wihrs lihds darbs eesahfsees, kas laikam wehl Oktoberi notiks, 20 kap. deenâ preeksch pahrtikfchanas. Waj muhsu isgahjeji, kas Kursemmitei, sawai tehwischkai, muguru atgreesa, newarreja pazeestees, lihds labbaki laiki rohdahs! Bateesi, neween tas, kas mekle atrohd, ir tas, kas gaida, sagaida!

Chr. Sch—g.

No ahrsemehm.

No Wahzsemmes. Pruhfchu landtaga fungunams un lauschu-weetneeku-nams waldibu irr prassijuschu, waj effohkt teesa, ka waldiba zittahm dselszella-beedribahm gribboht wehleht, 100 milj. tahlerus leeneht us aisseenechanas-billetehm ar winneesteem? Andeles ministeris irr atbildejis: ka lihds schim waldiba to wehl ne-effohkt wehlejusti, bet ka waldibai par tahdahm leetahm pee landtaga nemas nau japrassa. Landtags turprettim dohma, ka tahdas naudas-billetes ar winneesteem nekahdai walsstij nau par labbu.

— Badenes landtagê irr apstiprinajis to derribu ar Seemel-Wahzsemmi, ka Badenes pawalstneekeem arri irr brihw, Pruhfchu armija sawus gaddus uodeeneht, tapat ka Pruhfchu pawalstneekeem irr brihw deeneht Badenê. Tahda derriba jau 1867. gaddâ irr zelta stary wiffahm Seemel-Wahzsemmes fabeedrotahm walsstihm. Tas wiffeem jauneem laudihm buhs par labbu, kas kahdas

wajadfibas deht dsihwo zittâ walssti, ka nu winneem wairs nebuhs janahkt us mahjahm, kad winneem ja-eet deeneftâ. Pruhfchu lehninsch ta ka ta jau irr wirswaldneeks arri par Badenes saldateem, kad weentreif karfch zeltobê. Zaur scho derribu Badene jau wairahkt pee Seemel-Wahzsemmes peebeedrojusees.

Schweizes naudas-banka leelu skahdi zeetufti, jo weens naudas-fanehmejs wahrdâ Scharr no Zirikas isbehdstâ, un pehz irr atradduschu, ka 1,700,000 franku naudas treubst. 160,000 frankus winsch effohkt lihds nehmis, to zittu naudu jau papreeksch pee Parisê un Genesê bebrichm pafpchelejis zaur negudru andeleschanu or naudas papihkeem. Tam, kas scho sagli fanems, 10,000 franku pateizibas naudas nowehleti, bet wehl winnu nau rohkas dabujuschu.

No Austrijas. Dalmazija rekruschu nemfchanas deht leels lauschu dumpis zehlees. Waldiba no Triestes 2 soldatu pulkus turp aissubtijufi. Stary dumpineekeem un saldateem jau weena kauschanahs bijufi.

No Englandes. Latw. Nr. 39 sinnoja, ka tas 1866 likts Atlantes telegrafa kabels irr eewainohkt. Taggad weens fuggis winnu gan irr atraddis, bet kad winsch to gribbeja usjelt, tad winsch aikal pahrluhja un aikal eegrimma juhrâ 150 affis dsilli un nesinu, waj winnu ohtru reis wehl atraddihê.

No Franzijas. Parisê bihstahs, ka 26. Oktoberi kahds dumpis nezellahs, kad zitti likkumu-deweji, ta ka winni awifes irr isfluddinajuschu, arri bes waldibas wehlefchanas fanahkt likkumu-deweju nammâ. To tanni deenâ dauds nemeerigu lauschu gan faskreechoht us pilsehta eelahm un tad newarroht sinnaht, kahda nelaima notiks. Tomehr Keratri k., kas papreeksch no schihê leetas eesahja runnaht, taggad awifes irr rakstijis, ka winsch tanni deenâ nenahkt us Parisi.

— Tas katolu mahzitajis Giazint nau atpakkal de-wees us sawu klosteri, bet irr oisbrauzis us Seemel-Amerikas fabeedrotahm walsstihm. Pehz 2 mehnescheem, kad ta kongiltija Hohmâ eesahfsees, winsch nahfchoht atpakkal us Giropu.

No Spanijas. Nemeers arween wehl irr leels. Zit tâs gubernijas dumpineeki irr isfankuschu republiku un irr nopohstijuschu dselszellus un telegrafus. Newarr ihsti sinnaht, kam taggad ta wirstohka, waj waldibai, waj dumpineekeem; jo us tahm awifschu sinnaht newarr drohfschi patautees.

Kubâ teem dumpineekeem eimoht slihkti; dauds no winneem padohdahs waldibai. Winni papreeksch gribbeja eenemt to pilsehtu Puerto Prinzipe, kad ta ne-isdewahs, tad sapulzejahs pee ta pilsehta Las Tunas, bet arri tur irr sakauti.

Turzijas waldiba islaidufi jaunus fohlas likkumus, pehz ka wiffeem laudihm behni jasubta fohlâ. O. P.

No Womdittes aprinka, ais Rensbergas sinnaht, ka tur lohpi krihtohkt, un tadeht tur tirgi no-

leegti. Labbiba weenu lahgu bijuse gluschi lehta (rudfi püspeekta gulscha scheffeli), bet nu affal fajehlusces ostr tik dahrga, jo ar to flapjumu gandrihs ne wiffi rahzeni tur panihluschi. Pee mums — paldeews Deewam — no lohpu fehgahm schowassar bij meers. Tomehr lohpi ittin dahrgi pee mums, un ihpaschi jublas dands irr ispiertas; jo Prubschu andelmanni staiga aplahrt iknedelas un jublas uspiertaschi, dsenn barru barreem pahr Krettingu us Prubschem. Salka, ka winnas weddoht us Franzju. Ap Krensbergu un Klaipehdu arridsan wiffas, kas tik pahrdohdamas bijuschas, irr ispiertas. Chr. Sch—g.

Par dsimtu mahju pirkshann Widsemme.

No 23. Aprila 1869 libds 23. Juli 1869.

Schi gadda Latweeschu Awischu 21. nummurâ par to ejmu sinu laidis, zil zeematu semmes Widsemme no 23. Januara 1869 libds 23. Aprilim 1869 tizis pahrdohs. Tad nu mannim friht, sinu doht par to, zil zeematu semmes pahrdohs no 23. Aprila libds 23. Juli 1869.

Pahrdewesa wahps:	Muischas wahps:	Zil dalderu:	Zil maffabis:
Ungern Sternberg	Koraste	74 d. 157 gr. par	10,000 r
Nadloff	Perrimois	31 " 45 " "	3,405 "
London	Saulemujscha	47 " 89 " "	7,500 "
Seidlig	Meiermujscha	90 " 24 " "	15,000 "
Roth	Pollustemois	577 " 1075 " "	79,900 "
Wulf	Tahwamois	91 " 83 " "	12,700 "
Möller	Somerpollum.	93 " 285 " "	12,950 "
Sivers	Käppina	59 " 109 " "	8,400 "
Nadloff	Perrimois	31 " 45 " "	3,405 "
Stackelberg	Uddaweremois	83 " 248 " "	14,850 "
London	Saulemujscha	47 " 89 " "	7,500 "
Wulf	Tahwamois	91 " 83 " "	12,700 "
Stackelberg	Immafer	156 " 458 " "	25,650 "
Vöhlken	Lohdesmujscha	277 " 362 " "	45,450 "
Stryl	Lakebergem.	961 " 1566 " "	146,188 "
Wahl	Surgawerrem.	657 " 1199 " "	111,193 "
Sengbusch	Lannekain	450 " 853 " "	69,767 "
Stryl	Korküllamois	95 " 83 " "	18,500 "
Sengbusch	Rosesmujscha	275 " 597 " "	45,483 "
Roth	Kihemois	18 " 72 " "	1,880 "
Helmersen	Uus Woidom.	64 " 133 " "	13,550 "

4352 d. 5 gr. par 665,971 r.

Dalderis zaur zaurim rehkinajohht maffa kabdus 150 rubulus sudraba. Tee leelakee pahrdewumi schoreis tanni Widsemmes dalka notikluschi, kur Eggau ni dsihwo: Lakebergemois gandrihs 1000 dalderi; Surgawerremo is gandrihs 700 dalderi; Pollustemois gandrihs 600 dalderi.

Tee leelakee pahrdewumi, kas schoreis tanni Widsemmes dalka notikluschi, kur Latweeschu dsihwa, rohdabs Raunas draudse. Lannekaina muischa gandrihs 500 un Rosesmujscha gandrihs 300 dalderi pahrdohs, par to tiklab nelaika Raunas mahzitajs irr preezajees, zil arri aggadejs Raunas mahzitajs preezajees. Jo scheem ab-

beem wihreem stipra un weentesiga mihlestiba pret Latweeschu tautu. Bet kusch gan, kas Latweeschu tautu mihlo, nepreezajees, dsirredams, ka affal weenas muischas fainneeki par gruntneekem palikluschi?

Scho pahrdewumu leelumu pahrskattoht preezajohs, ka gandrihs wiffas pahrdohsas mahjas no mehrena leeluma; tik ween 23 irr leelaki ne ka 30 dalderi, 2 irr leelaki ne ka 40 dalderi un weena patti ween irr leelaki ne ka 50 dalderi. Jo kad tahs pahrdohsas mahjas buhs tik aplam leelas, tad jau ittin mafs pirzeju skaitlis pee pirkshanas warr tik. Un ohtfabrt: ja tahs mahjas pardands leelas buhs, ta' tee fainneeki nebuhs wairs semneeki, bet muischneeki un no tautas schirrees. Kabds labbums no ta tontai buhs? Un pehz tautas labbuma taf wispirmahf jadsennahs. Tomehr affal jajalka: ja ta mahja buhs par dands masa, masaka par 20 daldereem, ta' affal nau labbi. Jo skaidra leeta, ka us preekscheenahm lautini labbahf dsihwohs, labbahf sawus behrnus audsinahs. Bet bes peenahlamas eenahshanas to newarr darriht. Un no aplam masas mahjas peenahlamas eenahshanas newarr dabuht.

Baitu - nedelas.

Par tahdahn baitu-nedelahm teescham tahs pahra nedelas weena preeksch, ohtra pehz ta fauktas Mahres deenas (15. Augustâ) sauzamas tadeht ka wezzi laudis, it ihpaschi semturri, schihe irr eewehrojuschu par falnas-nedelahm, jo tad daschlahrt falna leelaku jeb masaku skahdi pee lauku-augleem padarra. Tadeht arri schinnis diwi nedelas sewischki waklaros un jo wairahl kad skaidrs gais un beswehjains laiks, warram redseht, ka no pat leelgruntneeka libds nabaga eebuhweetim, kam tik ween kahds semmes stuhrits, katram nodohmigi waigi un dsird noyubtas: "Kad tik ween rihtâ falnas nebuhtu!" — Un teescham, kam gan schahdu ruhpihu warretu nemt par kaunu, kur tok wiffa strahdashana un gabdashana pee wassaraja sehjumeem arweenu pat falnu warr eet pohsta un semneeka buhschanu nihzinah.

Kad nu katru gaddu un ka jeklatra apgabala falnas jau daschreis waj wairahl waj masahl irr skahdejuschas, tadeht kas apgabals par laimigu teizams, kas no tahs nelaimes palizis pasargahs, ta ka ir schogad kaut gan behdigi ar to rahdijahs, tomehr paldeews mihlam Deewam, bes ween kahda wiffai masumina apskahdeschanas tannis wissemmahojâs weetas pee dascheem retteem, tomehr labbi isgahja muhsu apgabalam, kas netahf no Dhgras-uppes isteekas stahm rinki aplahrt.

Gan nu daschbrihd dsird par falnu daschas prahtoshanas un gudroschanas. Zite art nemmahs esteikt, laj pawassarâ agri sehjoht, tad no falnahm isbehgahsoht; bet tas wis deewessinn maj ko palihds, jo ne isgoddus agrais

fehjumš peenahzigi aplohne; bes tam arr jebkatru fehjumu preeksch falnas nahlschanas newarr fakohpt un tadeht tab jau ir fwehtös rakstös Gjab. gr. 37, 10. lassam: „Zaur ta stipra Deewa puhfchanu nahl falna“ un us to arri fawas dseesmu grahmatas Nr. 674. dseesmas 4. perschä dseedajam ar fen jau Deewa meerä duffedama kandidata Fuerecker wahrdeem: „Laj fohdihts dahrs un lauks nekluhst Ar falnu, kruff un ruhfu.“ Sinnams, ka falnai gan buhs nahlt, bet jafalka arr turklaht: Wai tam apgabbalam, kam ta usnah, jo ta irr grubtaka peemelleschana ne lä kruffa un ruhfa. Kruffa gan irr it grubta peemelleschanas rihste, tomehr ne til garri un plafchi aiskerdama zil falna. Kad nu, lä jau preekschä minnehts, daschadas gudroschanas par falnu dsirdamas, un kad turklaht dasch wehl fakka, ka ahrsemmes, ihpaschi teizamä lauffkohpigä Wahzsemme falna flahdi pawiffam nedarroht, jo wairahl tadeht, ka tur tee leelee meschi weenkohpä saturrahs un ne-effoht tä israustiti lä të Widsemme, un zaur to kohku wirsgallös aplahrt aufstais gaisf sakrahjotees, bes ka lauku-augteem flahdi darritu: — tad gan wiffai labbi buhtu un lohti par to pateiktumees, kad dabbas-prattigee un sinnatneeki kahdas pamahzibas par to dohtu un kad arri it ihpaschi isskaidrotu no ka, zaur lo un tadeht it ihpaschi ap Mahri falna zeffahs.

Bet bes to wiffu wehl schi wehleschanahs atleekahs: Ka lauzineeki, scheit prohtams wiswairahl semturri, gahdatu eetaisht jo drihs fawstarpigu apdrohschinaschanas sabeedribu pret falnu, us lo jau deewegan flubbinaschanas ne ween no tahs daschlahrt draudedamas falnas-flahdes, bet ir wehl wairahl no tahm daschahm zittahm apdrohschinaschana-beedribahm, kas fawus labbus auglus parahda peemekletohs atweeglodamas, gan ugguns-grehka pohsta, gan kruffas flahdes un t. j. pr.

Kahds krastmalleetis
pee Ohgras-uppes fahstumeem.

Bar ne-augligeem augtu-kohsteem.

II.

Pawaffarä falna, flapjums un leels faufums maita kohku seedus, aiskawe augfchanu un padarra kohku neaugligu, laj gan semme un kohks buhtu labbi. Agri seedofchas kohku-surtes jastahda arweenu tahdä weeta, fur aufstee pawaffaras wehji teem nepeekluhst. — Laj schee til agri ne-isplauktu, tad gan labbi darrisi pawaffarä, kamehr wehl sneegs un fals semmi aplahj, tiktah lä dohma kohka falnes effofchas, tahs ar labbu kahrtu spalleem jeb garreem fuhdeem apsegdams; zaur to tad kohka falnehm pawaffarä fittums til lehti nepeekluhst flahst, semme ilgaki paleel fassalluse, kohzinsch febbaki plaukst un no agrahm falnahm netohp aiskemts.

Neretiti gaddahs, ka paschä seedu laikä leela migla un pastahwigs leetus seedeschanu aiskawe, seedu pihfchtus

faslappina, un tad augti ne-aisnemahs. Zaur to tad daudfreis redsam, ka weena pufse kohkam irr ihsti pilna un ohtra no augteem flaidri tuffcha. Kad leetus nostahjabs, täpat arri kad klufs un faufs laiks, tad kohki seedu laikä, deenä reisu stipri japahrpurrina; zaur lo pahrejs flapjums nobirst, flapji seedu pihfchti ahtrahl noschubst un faufa pihfchlu fajulfschana, — kas pee augtu aiskemfchanahs wajjadfiga, — ihsti tohp pasflubbinata. — Kad seedu laikä, jeb ahtri pehz tam pastahwigs faufums uftrihst, un knappi aiskemtuschees augti gribb nokrist, tad ap zelmu semme ja-usklappa, un labbi paleelä rinkti kattam kohkam 3—6 spanni ar struttahm fajaukta uhdena uf faknehm ja-islaisa.

Pehz faufas waffaras, jeb filta, faufa ruddena augligs gads gaidams, zaur to ka seedu pumpurischi pilnigi peebrest, seemas aufstumu un flapjumu weeglafi pahzeefch, un ja tiktai pawaffarä falna seedus nemaita, ta augtu irr papilnam, lä jau to ir schinni waffarä redsam. Wissös, wiswairahl febbas surtes kohzinös ihsta Deewa fwehtiba redsama, laj gan leelas falnas zittus seedus aisknehma.

Newarru zeest të wehl kahdu wahrdinu runnaht par kohku wehrtibu. Dauds, lohti dauds wehl tahdas mahjas redsamahs kas plikkas bes kohkeem lä tuffnesis, jeb arri, waj nu kahds pahrs wezzu wihtoku schohgmallä, kahda wezza leepa jeb wihlfne lepni pazeldamahs mums aufis eetschulst, ka muhsu wezzee tehwi-tehwi wairahl kohkus mihlejuschi, ne lä mehs, winnu pehznahkami. Zil neredsam tahdus kalninus, uppes krahtus un zittas tahdas lauku-augteem nederrigas weetas, fur augtu-kohki labbi warretu augt, augtus doht un zilweku dsihwes weetu pufschloht. Daschös pagastös, fur faimneeks fawas mahjas tiktai lä putns sarra gallä fehch, gan mas par kohku stahdischana gahda; bet ir tee kas tappuschti gruntneeki, ir tee wehl deewegan kuhtri us tahdu jauku un pateizigu darbu. — Ar leelu firds fahpi esmu redsejis eelsh scheem pagahjuscheem gaddeem pee ehku pahrzelschanas daschu labbu augtu-kohku dahrsu nopohstam. Wezs un wezzi ahbeu un bumbeeru kohki, lä arri wezzas leepas, klawas un ohsoli, pee kam jau warrbuht pee simts gaddeem jauneki pawehni fapulzejahs islustetees un flanni usdseedahst:

„Ganni schurp! laj wiffi kohpä fehcham,
„Appalsch wez' un wezza ohsola!“ —

schee wezzee kohki mums labbu flawu no tehwi-tehweem pastahsta. Pateesi schee, kas kohkus tä mihlejuschi, karstas affaras raudatu, pehz jaukahm birsitehm un lepneem ohsolu mescheem, kas zitreis dabbu pufschloja un semmei bija par fwehtibu. Laj isphostam nederrigus krumus, laj usplehscham, kohpjam un apsehjam ne-augligas, palaisas weetas, bet laj pee kohku stahdischanas un kohpfschanas wezstehwi muhs ne-apkaune. S. Klevers.

(Als preekschu beigums.)

Izaak's no Amburgh wiffu swehru kehniſch.

(Beiguma.)

Pehz tam, kad Izaak's peejus gaddus meſchâ par swehream bij waldijis, tad tam tas swehru kehniſa gohda-krehſls apnikka. Nu wiſſch gahja uſ juhru un tur par teem uhdens-dſihwneekem gribbeja iſplattiht ſawu warru. Gedams tas weenu lahzeno nokehra un noſauza to par Zjabu. To ar ſawu dſeſes fiſli ſew papreeſchu dſihdams, tas lihds juhmallai aiſgahja. Tur tee abbi eekahpa kuggi un ar to ſchlihrs no Amerikas, uſ Indijas leelo Bombeſi pilſehtu brauldami. Zella Izaak's Zjabam ſcho un to eemahzija; un tas kudlainajs drihs bij leels peldeſajs. Uſ wahrda tas juhreas wilnôs lehza un kuggim blaſku peldeja. Ar to wehl nepeetikka. Izaak's wehl diwi juhreas tekkus mahzija peldeht. Nu tee ar lahzi reiſâ eelehza juhreas wilnôs un tad til gahja peldeſes kurſch wairahſ ſpehs. Peldeſami tee wehl nokehra ſiwis un tahs ſawam kehniſam uſ kugga atneſſa. Bet wehl ar to Zjaakam nepeetikka. Tas arri weenu haiſiwi gribbeja rahminiht. Un laj gan kugga kapteine to no tahda darba beedinaja, tad tomehr tas uſ ſawu eegribbu paſtaſweja. Rahdâ rihtâ, kad Izaak's un Zjabs abbi kohpâ uſ kugga turreja brohkaſti, tad netahku no kugga weena haiſiws uſ uhdens iſſchahwahs. Izaak's pakamp ſawu fiſli un tuhdaſ par borti juhre eekſchâ un tam breeſmigam swehram prettim. Kapteine kuggi leel apturreht, un wiſſi kugga laudis faſtreem uſ kugga. Izaak's drohſchi tai haiſiwi peld pretti, bet ta, tam klaht tikkuſe, ſakamp wiſſa dſeſes fiſli un nu juhreas dibbenâ ſchahjajs, Izaak's lihds wilkdama. Tas gan karpahs, ſawu dſeſes eerohzi tai no ſchahnam gribbedams iſraut; bet kas to dohs, tahs irr zeetas lâ kuhpſtangas. Nu tas reds la zittu nelo newarr darriht, tas laiſch ſawu ſpeeki wakkâ un weens patſ uſ uhdens wirſu dohdahs. Bet haiſiws tam pakkaſ ſteidsahs, un pirms ne lâ tas drohſchſiridigajs tai glahbſchahnas tauwei aiſ galla ſpehja ſakert, tē tas eerauga, la ta breeſmiga ſiws jau tam pee ſahneem. Izaak's tuhdaſ lihda appaſch uhdena un tã no ſawa eenaidneeka iſbehdſa. Drihs tas atkal bij uſ uhdens un ſauza, laj tam paſneedsiht weenu harpuni. Harpuni rohka turredams, tas nu meerigi gaidija, lamehr haiſiws tam atkal tuwojahs. Nu tas ar wiſſu ſpehku tai to harpunes ahki muggurâ eezirta un to tauwes ohtru gallu, kur tas ahkis bij peeſeets, uſſweeda uſ kugga. Nu tas matroſcheem uſſauza, laj to ſiws galwu turroht wirs uhdens, un ſawam Zjabam pawehleja dohteſ uhdeni. Lahzis tuhdaſ bij uhdeni un tai haiſiwi teeſcham peldeja pretti. Tahdu ſpalwainu eenaidneeku eeroudſiſuſe, ſchi breeſmigi karpahs, bet Zjabs, no Izaak's pamahzihts, tam ſwiſnainam swehram kerrahs ap kaſlu un to noſchrauds ar ſawahm ſiprahm kettahm. Glintes ſchahweeni no kugga tam breeſmigam, kas pret ſawu kehniſu dumpojahs, darrija gallu. Izaak's un Zjabs nu uſſahpa uſ kugga un matroſchi, noſautam dum-

pineekam zilpu kaſlâ mettufchi, ir to uſwilla uſ kugga. It laimigi muſſu swehru kehniſch Bombeſijâ nobrauja, bet tur wiſſa nemeerigs gars nekahdu meeru ne-atradda. Pehz ihſa laika no ilgoſchahahs dſennahts, tas atkal kahpa kuggi un uſ Ameriku pahrbrauja. Lihds ar ſawu uſtizzigu Zjabu tas Nu-Zorkas pilſehtâ laimigi no kugga iſſahpa. Schē tas ar Titus kungu dabuja eepaſihtees, kam toreis ta leelaka un ſmuſſaka menaſcherija peederreja; jo 60 ratti tam bij pilni ar wiſſadeem swehream, un kad tee plehſigi kungi ſawôs, ar pikka ſwezzehm apgaſmotôs rattôs kleezdami apkaht braukaja, tad tas til breeſmigi iſſlauſijahs un iſſkattijahs, la zilwekem un lohpeem biſſes ſahka drebbiht. Izaak's no Amburgh bij ihſi tahds wihrs, kahds Titum bij waijadſigs. Wiſſch pee ta swehru apkohpeja dabuja deeneſtu. Ne ilgi pehz tam weena lauwas mahte tã ſakohda to swehru wirsuraugu, la ſchis nomirra, un tad wehl diwus swehru apkohpejus tã ſakramtija, la teem ilgâ ſlimmibâ bij jawahrgſt. Izaak's no Amburgh tuhdaſ apſohlijahs, la to lauweni padarriſchoht rahmu. Weens patſ, ar ſawu dſeſes fiſli apbrunnohs, tas pee tahs plehſigahs eelihda eekſch to dſeſes ſtellingi. Tai ſihwi azzis luhkodamees, wiſſch ar ſawu ſpeekiti tai uſſitta uſ mugguras, un redſi, tuhdaſ ta wiſſu swehru kehniſene paſemmigi tam nogullahs pee lahjahm. Titus, to redſedams, tuhdaſ Izaak's uſzehla par ſawu swehru wirsuraugu. Un ſchinni ammatâ tas nodſihwoja lihds pat Titus mirſchahai. Ta notikka, kad Titus ar ſawu menaſcheriju no Nu-Zorkas pahrzehlahs uſ Londoni, un tur eekſch zirkus Aſtlej iſrahdiſa ſawus swehrus. Tē Izaak's no Amburgh to breeſmigako ſtikki rahdiſa, to neweens zits paſaulē wehl nebij uſdrohſchahjees. Izaak's wiſſu ſkattitaju preeſchâ, lauwu un tihguru widdû, tai niſnai lauwas mahte, to tas neſen bij padarriſis par rahmu, ſawu galwu eebahſa muttē. Ak kahdu preeku tas teem Albion's*) behrneem darrija! Tee nu til pahrlēzigi ſkrehja ſkattitees, la Titus weenâ pat nedelâ eenehma 800 mahzinas ſterling (wairahſ par 5000 rubl.). Amburgh bij tas wihrs, ap to nu wiſſa Gelande greeſahs. Waldineeki to eeluhdſa pee ſewis; rakſineeki to apmekleja un baggatu kauſchu dehli, leelu pulku nau-das ſohlidami, wiſſa ſkunſti gribbeja eemahzitees. Patſ kehniſch to gribbeja uſzelt par muſſchneeku, bet Izaak's to gohdu nepeenehma. Bet kas iſteiks Londones kauſchu preekus, kad dabuja ſinnahht, la Izaak's kohpâ ar ſawu miſſaku tihguri eekſch luſtballona braukſchoht gairâ un atkal ſemmē nolaidiſchotees. Jau leela gruhſma kauſchu tuhſtrohſch tuhſtoſcheem bij kohpâ faſtkrehjuſchi to ſkattitees. Izaak's ar to gairâ-brauzeju Green un ar ſawu tihguri jau luſtballonâ bij eekahpuſchi, tē polizeja bij klaht un aiſleedsa to gairâ braukſchahnu; jo teem bailes uſgahja, la tihgurim gairâ riſchahnas lahribas ne-uſeetu pehz ſawu

*) Dſeeſmineeki to Gelandi ſauz par: „Albion“ jeb „baltu ſemmi.“ G. B.

beedru gallas. Bet Titus un Jsaaks no Amburgh to neh-
ma par launu; greefa Londonei mugguru un aibrouza us
Parisi libds ar sawu swehru pulku. Ir Parisi eeksch
teatera Jsaaks no Amburgh tappa apbrihnohts; ir tē tee
leelu naudu eenehna; ir tē tas swehru fehnisch ar lust-
ballonu gribbeja brault gaisā libds ar sawu tihgeri. Bet
ir schē waldischana teem to aistleeda. Par tahdu hailigu
Giropu Jsaaks no Amburgh plezzus ween raustija un
dusmigā prohtā par to, libds ar sawu lungu attal atpak-
fal brauja us Nu-Jorkas pilsehtu. Un schē Jsaaks sawu
eegribbeschanu ispidija. Tas libds ar to tihgeri usbrauja
mahlkōs, bet til weenu weenigu reisi; jo Titus driht peh;
tam zaur fa-aufsteschanohts palikka flims un nomirra.
Jsaaks no Amburgh nu patē to menascheriju dabuja fa-
wās rohkās un ar to braukaja pa Seemefa un Widdus
Ameriku, sawus breefmigus stikkus rahdidams. Bet peh;
nezil gaddeem tam tas ammatō apnikka. Wiasch eemible-
jabs eeksch kahdas jaunas, fanukka un tohti baggatas
Gulandees. Tas baggatajs un warrenajs wihrs nu us-
nehma zittadu dshwoschanohts zellu. Wiasch apprezzeja to
baggatu meitu, salikka kohpā wiunas naudu un sawu un
Nu-Jorkā par to nopirka frabschnu pilli, un tur kā pa-
teesi freetns wihrs dshwoja, sawus draugus baggati pa-
meelodams un nabadsinus apdahwinadams. — libds fa-
wai nahwei. Un kahdā nahwē schis warrenajs wihrs
mirris, kas ar sawu atschu spehku un masu dieselē spee-
kiti tohs plehsigakohs swehrus, lauwas, tihgerus, wil-
kus, lapfas, hijenes un mescho zuhkās waldijis? Al tawu
brihnischkign liktem! weena muscha scho warrenō
wihrū norehja. Weena muscha no maitas truhdeem
gisti bij issuhkuse, un schim warrenam wihram waigā
kohsdama, tā to gisti tur bij eelaiduse. Un zaur tam
Jsaakam no Amburgh peh; 12 stundahm saws gars bij
ja-illaisch. Wissa Nu-Jorka wiunu apraudaja. Kahds
wihrs, Gwraims Wats wahrdā, wiuna dshwibas
gahjumu aprakstija un us wiuna kappā likka uszelt weenu
afmina stabbu, tur wirsū wehl taggad tee wahrdi lassami:
„Jsaaks no Amburgh wissu swehru Leh-
nisch.“ Nu tu, mihlajs lassitajs, warresi saprast, kā
ta arri warr buht taisniba, kā tanni tautas dseefminā
lassams:

Bumvina meitina kas tewi weddihs?

Muschina norehja waggares dehtinu!

Fr. Mekon.

Peldoschas fallas Jggannu semmē.

Jggaunds wehl druppi atrohnahs no tabs pils Fege-
seuer, kam tuwumā reis klosteris stahwejis ar tabdu pat
wahrdū. Tur us weena dihla irr peldoschas fallas.
Tahs zellahs no uhdens-stahdeem, kam saknes til beesi
zittas ar zittahm irr sapinnuschahs, ka tabs speh; nest
tahs no laukeem udsihtahs (uspubstahs) smittis, kas win-
nas beidsiht pawissam apsefs. Schinni peldoschā semmē

ta fehla no sables, krummeent un kofkeem dseem saknes;
schee wissu augstu isschaujabs. Tabs fallas peld wirs
uhdens un no wehja tohp dshitas schurp un turp no wee-
nas weetas us zittu.

Arri ta uppe Broë, kas teff gar teem pils druppeem,
irr tohti wehrā leekama. Schi tapot kā Zirkuizer-esara
uhdens, nosuhd weenā weeta pawissam no semmes un
kahdu gabbalu tablahf attal isnahf abrd. Ta irr sawee-
nota ar grabweem, kas aisteff us kahdeem dihkeem; us
weena no scheem dihkeem atrohnahs tahs angschā peemin-
netas fallas. Ruddeni sahle un needras us schim fal-
lahm tohp plautas un tad to semmi appasch strahdneeku
kahjahn reds lihgojamees. Kad leela uhdens deht tahs
grabwja jeb kanala sluhshas tohp attaisitas, tad arri
brihscham noteef, ka zitta no tahm fallahm kā plohts
uppe eegahichahs un salubst un sadruh; ar wissu, kas
wirsa. Uhdens-putni labprahf us schim fallahm us-
turras, jo tē nebridinati warr perreht.

Tannis dihks pa laikam jo wezzas simis tohp at-
rastas. — Id.

Ihsa teesa.

Seemel-Amerikas brihwalstju fregatte, (kara-
kuggis ar 3 mastakohkeem) — wahrdā „Sabinē“ ne-igli
atpakkat bij eebrukuse Franzijas kara-ohstā Schehr-
bubr (Cherbourg). Starp tahs fregattes matroscheem
kahdi 22 sleppen bij norunnajusches, ka hufschohf us-
schaut gaisā wissu to kambari, tur bissahle likka glabbata.
Schee traktee zaur schahdu breefmigu nedarbu gribbeja at-
reehtes pee ta tagga-kapteines, ko schee eemibdeusch.
Tee dumpineeki sleppen jau garu dubli bij peelikkusch
pee bissahl-kambara, un dubles ohtru gallu jau bij eededino-
jusch: — tē weens kugga sehns to deggofschu dubli us-
gabja un noglahba, pirms wehl ugguns warreja aissneegt
to pulwer-kambari. Kapteine tubliht likka apzeetinahf
tohs 22 dumpineekus un us weetas turpat uszehla kara-
teesu, laj sbrschohf. Kara-teesa us pehdahm septineem
nospreeda nahwi. Kapteine attal tubliht tohs 7 matros-
schus gribbeja likt palahrt pee mastakohkeem; bet Fran-
tschu teesas to nelahwa darriht. Tē gudrais kapteine en-
kurus pawehleja zillahf un isbrauja abrd no Schehrbrubros
ohsta. Bet libds kā kuggis bij eebrauzis klaijā juhā, tē
laudis no jubemallas skadri warreja redseht, ka tee 7
matroschi, pee mastakohkeem peekaheti, spahrdijabs, ar
nahwi zihnidamees. — Pateesi ihsa teesa! G. V.

Badohms zuhfu-kohpejem.

Daschkahrt noteef, ka zuhkās sawus paschu behrnus
apehd. Taj no tahdas nelaimes un skahdes dauds mas
warretu issfargatees, turklahf wehl to pawissam nogreest,
tad Wabzu fainneejibas awises daschas goreas un pla-

ſchas pamahzibas atrohnahs, kas ibſi ſanommobt uſ tahdu wiſſi:

1) Pirmas 24 ſtundās veļz tam, kad zuhka apbebrnojuſees, behrnu-mahte labbi jawaſte un ar labbu barribu jarauga atturreht no paſchas behrnu aprihſchanas.

2) Ibpaschi uſ tō jaſkatta, ka behrnu-mahte nedabu ehſt ne gallu ne kō zittu tai lihdsigu, tālihds arr ne pati ſawu behdſimti.

3) Siweni no ſawas mahtes pawiffam ja-atſchlier un lahdā kubitnā lihdsahſch jature, iſ par lahdahm pahra ſtundahm jaſhdina un tad til peļz pahra deenahm pawiffam ſalaich pee mahtes.

4) Zuhka, kam wiſſai leela ſabriba ſawus paſchas behrnus apriht, ta ne wairs ſuggoſchanai, bet ſlakteschanai noleekama, ir tahdas zuhtas ſiweni jaleek barrokli preekſch ſlakteschanas. Ptrsn.

Dſirkſteles.

II.

12) Til ta dwehſele ween warr iſſamitees, kas patte ſawā prahā jeb ſirdi ne-atrohn nekahdu awotu ar tiklu-meem preekſch eepreezinahanas.

13) Weena pat paſudduſe minute tikpat dauds welk, zil pagahjis gadduſimtenis.

14) Buſſe no muhſu dſihwibas irraid meegi un melli, prohti: Zerribas, kas nepeepildahs.

15) Nebeidsama darboſchanahs apdſihwo un uſturr tahrus, ſukkainus, lohpus, zilwekus un paſauli. Zits dſihwo zitteem par labbu, un wiſſi ſtrahda preekſch wiſſas radditas paſaulis uſturreſchanas.

16) Kā pawaffara noſeed, tā katra deena pahrmaina wiſſas buhſchanas ſhinni paſaulē.

17) Selta wahrdi tam lehti, kas tohs ſchinko, bet dauds makſa teem, kas tohs neim prettim.

18) Beedſimſchana nahwei dohd to rekti; jo dſihwiba ir mirſchanas eſabkums.

19) Leeli un leyni kungi jazeeni un jagohda tā, kā ugguns, ne par klahu un ne par tahlu.

20) Seewiſchlas taggadejōs laikōs ſawu galwas puſchkoſchanu paleene no putneem un ſukkaineem, un ſawu argehrbu no ſaurineem.

21) No dſihwibas lohka par dauds lappu newaijaga noplubht, jo wiſch mums tad nekahdu ehnu wairs nedohd.

22) Wiſſahtraki laiks mums aiſſkreen, kad eſſam par dauds laimigi. J.....i.

Tā mahzihts, tā maſſahts.

Ka ſpārš: Waj ſinni, kō teiſchu?

Mikkels: Nu kō tad ſtahtſi?

K.: Zil tu man maſſaſi, ja tew kō pomahziſchu, kā meſchu warr zirst laimigati un weſumu pilnu?

M.: Nu, kō tad dauds gribbesi?

K.: Dohſi 1/2 ſtohya brandwihna, tad ſtahtſiſchu.

M.: Raj noteek, tā gribbi.

K.: Nu tad eewehro mannus wahrduš, kō ſakku, wiſpirms jaſinu: kad pirma ſkaida pee zireſchanas kriht tahlu, un miſa uſ wirſu, tad drohſcha laime; — bet kad pirma ſkaida kriht klahu, un miſa uſ ſemmi, tad meſchſargš klahu, un tad — jau ſinni, ka nau drohſcha zireſchana. Ohrs jaſinu, kad ſihle pawiffam nedseed, jeb kad dſeed tahlu, tad warr zirst. Bet eewehro labbi, ja ſihle tew buhs klahumā un ſkaidihš aplahrt, tad jabrauz uſ zittu weetu. — Treſchaja jaſinu, kad lohku laidifi gar ſemmi un kad eekareahs eekſch zitteem lohkeem, tad meſchſargš kers rohkā. Bet kad lohks kriht labbi, tad arri labbi un laimigi weizahs. Makſa nu! —

M.: Zaprohwe papreekſch. Ja tā buhs riftigi, tā brouſſchu pilſehtā ar laimigu weſumu. Tad pahrweddiſchu to ſohlitu makſu. M. Kr.

Smeecklu ſtahtſiſch.

„Manna mahte ſew no daktera weenu ſohbu likka iſnemt, un taš winaſi til gauſchi ſahpeja, ka winaſi bij jalleeds,“ tā lahdā maſa meitene ſazzija ſawai ne leelai draudſenei. — „D.“ eſſauzahs ſchi, „manna mahte to weena patte iſdarra beſ kleezſchanas; winaſi wakkardš wiſſus ſawus ſohbus iſnemm un no rihta tohs atkal eeleek un winaſi taš nemaſ neſahp.“ —ehm—

Wez-wezza mihkla.

Tuſch, wai! zil ſmags! — Pilns, at! zil weegš!!

Wiſſaunakahs ſinuas.

Madridē tanni 19. (7.) Oktoberi. Ta kortes ſapulze norunnajuſi, no waldibas puſſes wiſſeem wirſneekem un ſaldateem leelu pateizibu par to ſazzih, ka waldibai lihds ſchim til paklauſigi bijuſchi un til duhſchigi un iſdemigi dumpineekus ſakahmuſchi. Wehl dumpis nau apſpeeſtš, jo dauds weetās ſaldateem iſdeenas ar winneem jakaujahs. Ir Kubas ſallā, kā rahdohs, dumpis nau beidſees — kā to Spanijas awiſes gan ſinuo — jo, kad teeſcham tur dumpis jau buhtu apſpeeſtš, kapeļz tad waldiba atkal 3000 ſaldatus uſ turrenos ſubtitu, kur taſ mahjās deewegā kareapſehka waijaga. Generalš Prim eſſoht kortes ſapulzi ſlubbinajis, zil warredami drihš un weenprahrtigi kehninu iſwehleht, jo zittadi dumpi til drihš nemaſ wehl ne-apſpeedihš.

Wiñnes awiſes ſinuo tanni 19. (7.) Oktbr., ka Boccheſchu dumpja dehl wiſſa Dalmazia eſſoht nodohhta appaſch kareateeſas waldihſchanas, un ka Trieſtes obſtā Montenegrineeſcheem, kas, jehſchu winnu waldineekš teem to ſti-

